

Tre vise män

Hur skall det gå för Finland nu när tre av dess ledande politiker söker sig till högt avlönade reträttposter inom den statliga förvaltningen? Okej, jag medger att frågan är en smula malplacerad.

Fram till 1950-talet följde de finländska toppolitikernas karriärer snarast motsatt tågordning. Först avancerade man till ansvarfulla positioner ute i förvärvslivet. Därefter fick man i bästa fall rikspolitiska uppdrag. Fördelen med ett dylikt system var att ministrarna och presidenterna förstod hur samhället fungerade och sällan drabbades av överdriven äregirighet.

Ett annat resultat av politikeryrkets professionalisering är att aktiva statsmän över 70 år numera är uteslutet. Under kalla kriget styrdes Finland huvudsakligen av presidenter över sjuttio. Tänk bara på Paasikivi som omvaldes samma år som han fyllde åttio. Nuförtiden skulle sådant inte lyckas. Dagens glättiga TV-shower hade knappast varit något för den gode Juho Kusti.

Men det finns fortsättningsvis en efterfrågan på djuplodande kommentarer av äldre statsmän. I synnerhet om de i likhet med Mauno Koivisto, Jan-Magnus Jansson och Max Jakobson håller sig någorlunda till saken och undviker att plocka billiga poäng. Det är fråga om en jämnårig trio. Jansson fyller åttio nästa år, och 2003 står även Jakobson och Koivisto i turen.

Alla tre gjorde karriär i republiken Kekkosllovakien. Jansson hörde till Kekkonens tidiga anhängare inom SFP och har fram till våra dagar konsekvent försvarat dennes politik. Jakobson handplockades av Kekkonen till utrikesministeriet och blev nästan vald till FN:s generalsekreterare innan han började ifrågasätta inställsamheten i den finska östpolitiken. Koivisto tjänade i sin tur Kekkonen som bankman och minister innan han efter en tuff maktkamp blev dennes efterträdare.

Jansson hörde till EU-motståndarna 1994 och förhåller sig nu negativt till ett finskt NATO-medlemskap. Jakobson har lika konsekvent signalerat grönt i båda fallen. Koivisto ledde Finland in i EU uttryckligen av säkerhetspolitiska skäl, men han har sedermera börjat ifrågasätta EU:s militära beroende av NATO.

Jansson anser att ett NATO-medlemskap inte skulle garantera Finlands säkerhet. Tvärtom skulle det öka risken att Finland än en gång skulle hamna i kläm mellan Ryssland och väst, denna gång i form av Atlantpaktens. Därför bör Finland förbli alliansfritt.

Koivistos kritiska inställning till NATO nådde fryspunkten under Kosovokriget, då han kraftigt fördömde bombningarna mot Serbien. Faktum är att han hade mer gott att säga om serbledaren Milosevics, som i dag står inför Haags krigsförbrytartribunal. Kort sagt, ett finskt NATO-medlemskap skulle vara förknippat med alltför många bekymmer.

Jakobson tänker annorlunda. Enligt honom är Finland redan så nära lierat med NATO genom inköpet av högteknologiska vapen och synkroniseringen av arméerna att vi lever i ett samboäktenskap. Dessutom har NATO fått en helt ny funktion i Europa efter kalla krigets slut. Det handlar inte mer om att rikta vapnen mot Ryssland. Det handlar om att öka hela världsdelen säkerhet och stabilitet.

Alla dessa argument är värda att begrunda. Men förhoppningsvis får vi småningom igång en mer omfattande NATO-debatt i Finland. Tre vise män kan inte fixa hela saken.